

KONKURENTSIAMET
Estonian Competition Authority

OTSUS

22.10.2008.a nr 5.1-5/08-038KO

Koondumisele nr 18/2008 TITOCONCERTO A/S / Danisco Sugar A/S loa andmine

Koondumine

29.07.2008.a esitas TITOCONCERTO A/S esindaja Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt sõlmisid TITOCONCERTO A/S ja Danisco A/S 14.07.2008.a aktsiate ostu-müügilepingu (edaspidi Leping). Lepingust tulenevalt omandab TITOCONCERTO A/S Danisco A/S-ilt 100% Danisco Sugar A/S aktsiatest.

Tehingu tulemusena kuulub Danisco Sugar A/S TITOCONCERTO A/S-i valitseva mõju alla konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 2 lg 4 tähenduses, ning antud juhul on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 p 2 sätestatud viisil.

Konkurentsiamet avaldas 30.07.2008.a ülalnimetatud koondumise teate saamise kohta teate väljaandes "Ametlikud Teadaanded". Asjast huvitatud isikud nimetatud koondumise kohta arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud.

Seoses vajadusega teha kindlaks, kas käesolev koondumine võib tekitada või tugevdada turgu valitsevat seisundit, mis oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul KonkS § 22 lg 3 tähenduses, alustati Konkurentsiameti 22.08.2008.a otsusega nr 5.1-5/08-031KO täiendav menetlus vastavalt KonkS § 27 lg 1 punktile 2.

Koondumise osalised

KonkS § 20 punkti 2 järgi on koondumise osaliseks füüsiline isik või ettevõtja, kes omandab valitseva mõju ühe ettevõtja või tema osa või mitme ettevõtja või nende osade üle.

KonkS § 20 punkti 4 järgi on koondumise osaliseks ettevõtja, kelle üle või kelle osa üle valitsev mõju omandatakse.

Seega on koondumise osalisteks TITOCONCERTO A/S (edaspidi TITOCONCERTO) ja Danisco Sugar A/S (edaspidi Danisco Sugar).

TITOCONCERTO (registrinumbr 31486971) on Taanis registreeritud äriühing, mille tegevusalaks on investeerimistegevus. TITOCONCERTO üle omab valitsevat mõju Nordzucker AG (edaspidi Nordzucker).

Nordzucker (registrinumber HRB 2936) on Saksamaal registreeritud äriühing, mis tegeleb suhkru ja suhkrutoodete ning bioetanooli tootmise ja müügiga. Nordzuckeril ei ole Eestis registreeritud filiaali, tütar- ega sidusettevõtjat, kuid Nordzucker müüb suhkrut Eesti klientidele [...] registreeritud sidusettevõtja [...] ja tütarettvõtja [...] ning Eestis asuva müügiagendi [...] kaudu.

Danisco Sugar (registrinumber 29781834) on Taanis registreeritud äriühing, mis tegeleb suhkru ja suhkrutoodete, seemnete ja loomasööda toodete tootmise ja müügiga ning bioetanooli tootmisega. Danisco Sugaril ei ole Eestis registreeritud filiaali, tütar- ega sidusettevõtjat, kuid Danisco Sugar ja temaga samasse kontserni kuuluvad ettevõtjad müüvad suhkrut Eesti klientidele, seda peamiselt Eestis asuva müügiagendi [...] kaudu.

Õiguslik hinnang

Koondumise kontrolli kohaldamine

KonKS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 100 miljonit krooni ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 30 miljonit krooni.

Ettevõtjate 2007.a käive Eestis oli kokku üle [...] miljoni krooni ja koondumise osaliste Eesti käive eraldi ületas nimetatud perioodil 30 miljonit krooni, mistõttu kuulub nimetatud koondumine KonKS § 21 lg 1 kohaselt kontrollimisele.

Kaubaturud

KonKS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate (edaspidi asendatavate) kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

Nordzucker müüb Eesti klientidele peamiselt tööstussuhkrut ja väga väheselt määralt jaemüügisuhkrut, Danisco Sugar müüb nii tööstus- kui ka jaemüügisuhkrut.

Euroopa Komisjon on oma otsustes olnud seisukohal, et suhkru hulгимüügi kaubaturu puhul võib eristada tööstussuhkru müüki ja jaemüügisuhkru müüki. Tööstustarbijatele müüakse suhkrut lahtiselt ja üle 5 kg kaaluvatesse kottidesse pakendatuna, jaemüügivõrgus müüdav suhkur on aga pakendatud väiksematesse, alla 5 kg kaaluvatesse kottidesse. Euroopa Komisjoni hinnangul võib erinevuse tõttu sama baastoote (valge terasuhkru) pakendamises, edasimüügil ja klientuuris liigitada need erinevatele kaubaturgudele (juhtum nr COMP/M.2530 – *Südzucker/Saint Louis Sucre*). Samas on koondumise teate esitaja seisukohal, et käesoleva koondumise poolt mõjutatud kaubaturuks Eestis on suhkru hulгимüügi kaubaturg tervikuna ning antud juhul ei ole põhjust eristada tööstussuhkru müüki ja jaemüügisuhkru müüki.

Käesoleva koondumise kontrollimise raames ettevõtjatele saadetud teabenõuetele vastanutest 58% toetas koondumise teate esitaja seisukohta kaubaturu määratluse osas, st oli arvamisel, et ei ole vajadust eristada tööstussuhkru ja jaemüügisuhkru müüki.

Nii tööstustarbijatele kui ka jaemüügi ettevõtjatele müüvad suhkrut suhkrutootjad (kas otse või kohalike müügiagentide kaudu) ning suhkru hulгимüügiga tegelevad ettevõtjad. Suured jaemüügiketid ja suhkru hulгимüügiga tegelevad ettevõtjad ostavad suhkrutootjalt ka tööstussuhkrut, pakendavad selle ise väiksematesse kottidesse ning müüvad edasi jaemüügisuhkruna. Erinevus tööstussuhkru ja jaemüügisuhkru vahel seisneb ainult pakendite suuruses. Samas suudavad suhkrutootjad kiiresti ja ilma märkimisväärsete lisakuludeta kohandada tootmist vastavalt turuvajadustele, tootes kas tööstussuhkrut või jaemüügisuhkrut. Arvestades eeltoodut nõustub Konkurentsiamet koondumise teate esitaja seisukohaga, et käesoleva koondumise poolt mõjutatud kaubaturuks Eestis on suhkru hulгимüügi kaubaturg, millel konkureerivad omavahel nii suhkru tootjad kui ka hulгимüüjad.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006.a määruse nr 69 “Koondumise teate esitamise juhend” § 8 lg 3 punkti 1 kohaselt on horisontaalselt mõjutatud kaubaturuks selline kaubaturg, kus tegutseb vähemalt kaks koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat ja koondumine tekitab vähemalt 15-protsendilise ühise turuosa.

Suhkru hulгимüügi kaubaturu maht Eestis 2007.a oli vastavalt Statistikaameti andmetele 63 323 tonni, millest üle 99% moodustas valge terasuhkru müük. Nordzuckeri turuosa suhkru hulгимüügi kaubaturul Eestis oli 2007.a [...] % ning Danisco Sugari turuosa, võttes arvesse ka müüdud erisuhkru koguseid, oli [...] %. Koondumise osaliste turuosad kokku suhkru hulгимüügi kaubaturul Eestis moodustasid 2007.a u [>40] % ning seega on tegemist horisontaalselt mõjutatud kaubaturuga.

Hinnang koondumisele

KonkS § 22 lg 3 kohaselt keelab Konkurentsiamet koondumise, kui see oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul, eelkõige turgu valitseva seisundi tekkimise või tugevnemise kaudu.

KonkS § 13 lg 1 järgi omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi olemasolu eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevatele ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

Koondumise osaliste turuosad kokku suhkru hulгимüügi kaubaturul moodustasid 2007.a u [>40] %, mis tähendab, et peale Danisco Sugari üle valitseva mõju omandamist kuulub Nordzuckerile kaubaturul selline käive, mille alusel võib eeldada turgu valitseva seisundi tekkimist. Samas on ettevõtja turupositsiooni hindamisel oluline kindlaks teha, kas ettevõtja saab tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest.

Eestis konkureerivad suhkrul hulgemüügi kaubaturul omavahel nii suhkrul tootjad kui ka hulgemüüjad. Kui koondumise osaliste toodetud suhkur jõuab Eesti klientideni (toiduainetetööstusteni, jaemüügikettideni ja hulgemüüjateni) peamiselt kohalike müügiagentide kaudu, st kaubaturul tegutseb müüjana nii tootja ise kui ka tema toodangut edasimüüvad hulgemüüjad, siis teised kaubaturul esindatud tootjad kasutavad vahendajatena suhkrul hulgemüügiga tegelevaid ettevõtjaid.

Käesoleva koondumise kontrollimiseks, konkurentsiolukorra analüüsimiseks ning võimalike probleemide väljaselgitamiseks suhkrul hulgemüügi kaubaturul saatis Konkurentsiamet ettevõtjatele (toiduainetetööstustele ja jaemüügiketidele, s.t koondumise osaliste klientidele, ning suhkrul hulgemüügiga tegelevale ettevõtjatele, st koondumise osaliste klientidele ja konkurentidele) teabenõuded, milles muu hulgas paluti anda hinnang konkurentsi toimimisele suhkrul hulgemüügi kaubaturul ning käesoleva koondumise mõjule konkurentide ja klientide äritegevusele.

Oma vastustes Konkurentsiameti teabenõudele olid ettevõtjad valdavalt seisukohal, et hetkel konkurents suhkrul hulgemüügi kaubaturul toimib. Vastupidisel arvamusel oli üks vastanud tööstusklientidest ning kolm jaemüügiketti. Kõik teabenõudele vastanud suhkrul hulgemüügiga tegelevad ettevõtjad olid arvamusel, et kaubaturul toimib tugev konkurents.

Samas Nordzuckeri ja Danisco Sugari koondumise mõju kohta konkurentsiolukorrale suhkrul hulgemüügi kaubaturul esitati väga erinevaid seisukohti. 65% küsitletud ettevõtjate arvates on koondumise mõju kaubaturule neutraalne. Oma vastustes esitasid ettevõtjad muu hulgas järgmised hinnangud: „Koondumine ei mõjuta olulisel määral suhkrul hinda, ei vähenda klientide valikuvõimalusi suhkrul ostmisel ega halvenda konkurentsiolukorda, kuna suhkrupoliitika on Euroopa Liidu institutsioonide poolt põhjalikult reguleeritud ning suhkrul hulgemüügi kaubaturul on piisaval arvul koondumise osalistega konkureerivaid suhkrumüüjaid.“; „Koondumisel ei ole märkimisväärset mõju Eesti turule. Suhkur on homogeenne toode, mistõttu tarnija vahetamine ei ole tööstusettevõtjatele probleemiks. Suhkrul pakkumine on piisav ja hinnatase on rohkem mõjutatud Euroopa Liidu vastavatest regulatsioonidest kolmandate riikidega kauplemisel kui suhkrupakkujate hulgast turul.“; „Koondumine suhkrul hulgemüügi kaubaturul muudatusi kaasa ei too. Valikuvõimalused ei vähene, sest on võimalik ka teiste suhkrutootjate ja –müüjatega koostööd teha“.

Koondumisega seonduvate negatiivsete argumentidena toodi välja peamiselt kaks asjaolu:

- koondumise järgselt potentsiaalselt toimuv suhkrul hinna tõus;
- valikuvõimaluste vähenemine, st turule jääb vähem pakkujaid.

Negatiivsete argumentide esitajad olid peamiselt jaemüügiketid. Samas Konkurentsiameti poolt läbiviidud ning muu hulgas seitset suuremat jaemüügiketti hõlmanud kaubaturu analüüsi kohaselt oli 2007.a Nordzuckeri toodetud suhkur kauplustes esindatud vähem kui [...] % ulatuses, mis tähendab, et juba koondumise eelselt ei ole üks koondumise osalistest jaemüügiketide oluliseks suhkruga varustajaks.

Eestis asuvatel klientidel (nii tööstus- kui ka jaeklientidel) on võimalik osta lisaks koondumise osaliste toodetud suhkrule ka teiste suuremate Euroopa suhkrutootjate

toodangut. Nii näiteks oli Tate & Lyle Sugar plc, mille toodangut müüb peamiselt hulгимüügiga tegelev ettevõtja AS Haljas, turuosa suhkru hulгимüügi kaubaturul Eestis 2007.a u [...] % ning Südzucker Polska S.A, mille toodang jõuab klientideni peamiselt OÜ Antomin Trading kaudu, turuosa u [...] %. Piisava arvu tarnijate olemasolu kaubaturul tõendab koondumise osaliste hinnangul ka asjaolu, et käesoleval hetkel [...]. Nimelt on klientidel võimalik suhkru tarnijaid [...] vahetada, ilma et sellega kaasneksid lisakulud. Selle tulemusena omavad kliendid suurt kauplemissjõudu ning tarnija valikul kujuneb määravaks teguriks suhkru hind.

Nagu märgiti ka mõnedes vastustes Konkurentsiameti teabenõuetele, on suhkru tootmine ja import-eksport Euroopa Liidus põhjalikult reguleeritud valdkond. Regulatsioon koosneb keerukast garanteeritud hindade, tootmiskvootide, eksporditoetuste ja imporditollide süsteemist. Suhkrutoodangu kogused on piiratud tootmiskvootide süsteemiga, mis jaotab suhkru tootmise kvoodid suhkrut tootvate Euroopa Liidu liikmesriikide vahel, kes omakorda jaotavad neile eraldatud kvoodid kohalikele tehastele ja põllumeestele. Oma suhkrutootmise kaitseks on Euroopa Liit kehtestanud suhkrule kõrged imporditollid, võimaldades siiski paremaid imporditingimusi 77-le riigile, millest enamiku moodustavad Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riigid. Lisaks võimaldab Euroopa Liit eelistatud juurdepääsu oma suhkruturule ka mitmetele kõige vähem arenenud riikidele [nn LDC riigid (*Least Developed Countries*)] nn EBA (*Everything But Arms*) algatuse raames, mille kohaselt 50 maailma kõige vähem arenenud riiki võivad eksportida Euroopa Liitu kõike peale relvade tollimaksuvabalt, sh suhkrut kehtestatud kvootide ulatuses. 2007/2008 turundusaastal importis Euroopa Liit Nordzuckeri andmetel u 2,855 miljonit tonni suhkrut.

Konkurentsiolekord suhkru tootmise ja hulгимüügi kaubaturgudel Euroopa Liidus ning sellest tulenevalt ka Eestis muutub seoses 2009.a toimuva reformiga. Nimelt kavatseb Euroopa Liit vähendada suhkru tootmist 2009/2010 turundusaastaks 12,2 miljonile tonnile aastas, kusjuures aastane suhkru tarbimine on u 17,4 miljonit tonni aastas. Seega suureneb imporditud suhkru osatähtsus ning alates 1.oktoobrist 2009.a saavad LDC riigid hakata eksportima suhkrut Euroopa Liitu tollimaksuvabalt ning kvoodipiiranguteta. Koondumise teate esitaja andmetel suureneb majandusteadlaste hinnangul suhkru import LDC riikidest u 2,2 miljoni tonni võrra ning suhkru import kokku, st täiendav import Brasiiliast, Indiast, Pakistanist ja Hiinast, võib suurene da u 3,9 miljoni tonni võrra, sh tarbijatele otse müüdava valge terasuhkru import u 1,1 miljoni tonni võrra. Seega on eeldatav imporditava suhkru kogus ligi 9 miljonit tonni aastas, mis ületab u 3,8 miljoni tonni võrra tootmise ja tarbimise vahelise puudujäägi.

Eestile ei ole suhkru tootmise kvote eraldatud, mistõttu on tegemist nn defitsiitse suhkruturuga. Seoses suhkrureformiga vähendatakse 2009/2010 turundusaastaks suhkru tootmise kvote mõnedes Euroopa Liidu liikmesriikides (nt Rootsi, Soome, Saksamaa) oluliselt rohkem kui näiteks Prantsusmaal, Ühendkuningriigis või Hollandis, kus siseriiklik suhkru tarbimine jääb endiselt märgatavalt väiksemaks kui tootmine. Seega tekib olukord, kus tootmist vähendatakse riikides, kus asuvad koondumise osaliste suhkrutootmise tehased, mis omakorda loob soodsad võimalused teistes liikmesriikides tegutsevatele konkureerivatele suhkrutootjatele siseriiklikku tarbimist ületavate suhkrukoguste eksportimiseks nn defitsiitse suhkruturuga riikidesse, sh Eestisse. Lisaks, nagu juba eespool kirjeldatud, tekib käesoleval aastal

võimalus hakata importima suhkrut LDC riikidest ning importi võivad teostada kõik ettevõtjad, sh nii suhkru tootjad kui ka edasimüüjad.

Eeltoodut arvestades on Konkurentsiamet seisukohal, et käesolev koondumine ei mõjuta märkimisväärselt konkurentsiolukorda suhkru hulгимүүги kaubaturul Eestis, sest ka koondumise järgselt tegutsevad kaubaturul mitmed suhkru hulгимүүгига tegelevad ettevõtjad ning tarbijatel on võimalus valida mitme erineva suhkrutootja toodangu vahel. Eespool kirjeldatud olukord kaubaturul ei anna alust arvata, et koondumise osaliste positsioon võimaldaks neil tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest.

Arvestades kaubaturul koondumise osaliste konkurentide arvu, potentsiaalset konkurentsi, kaubaturgudele sisenemistõkete puudumist ja kaubaturgude struktuuri, ei esine käesoleva koondumise puhul KonkS § 22 lg 3 nimetatud asjaolusid, mis tingiksid koondumise keelamise.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes KonkS § 27 lg 1 p 1

Otsustan:

Anda luba TITOCONCERTO A/S / Danisco Sugar A/S koondumisele.

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

Märt Ots
Peadirektor

Konkurentsiameti 22.10.2008.a otsuse nr 5.1-5/08-038KO ära kiri on samane originaaliga. Ära kirjast on välja jäetud ärisaladused, vastavad kohad on tekstis tähistatud nurksulgudega.

/Külliki Lugenberg/ 28.10.2008.a